

Beth Elverdam:

VERDENS KVINDER - KVINDERS VERDEN

Formidlingssamarbejde mellem to institutioner.

Denne artikel er opbygget af tre dele. Den første drejer sig om mine personlige, uforpligtende oplevelser af hvordan udstillingen fik den opbygning som den fik, samt løst og fast om hvordan sådan en udstilling laves. Den anden del er en gennemgang af hvordan planlægning af museumsformidling kan anskues fra et rent teoretisk plan samt ligheder og forskelle mellem denne metodik og kvindeudstillingen. Den sidste del udspringer af den mellemste del. Den drejer sig nemlig om en evaluering af hvad den formidledes (besøgendes) indtryk var af udstillingen.

Baggrunden for kvindeudstillingen.

Ideen til at lave en udstilling om kvinder opstod på den kvindedebatuge, som blev afholdt på Institut for Etnologi og Antropologi i foråret 1975. Der blev rettet en forespørgsel til Etnografisk Samling på Nationalmuseet, og da der også her var interesse for at samarbejde om en kvindeudstilling, blev der etableret en fællesgruppe. Denne skulle arbejde på en udstilling der skulle stilles op i Nationalmuseets særudstillingslokaler. Gruppen bestod af studerende og magistre, og der var kvinder med 'tilhørsforhold' både til Instituttet og til Museet i begge kategorier. Gruppen bestod udelukkende af kvinder med en aldersmæssig spredning på 50 år. Det fælles udgangspunkt var, at udstillingen skulle handle om kvinder udfra et etnografisk/antropologisk perspektiv, fordi der var enighed om at

denne indfaldsvinkel kunne give et andet perspektiv på kvindeproblematikken og formidle en ny viden om kvinder. På dette tidspunkt havde blandt andet kvindeudstillingen på Charlottenborg været vist, så det var ikke længere 'bare nok' at formidle noget om kvinder; det havde jo allerede været gjort og kvinder var i det hele taget et meget populært emne på den tid.

Den faglige indfaldsvinkel og kvinder som emne må siges at være den eneste faste målsætning som blev lagt for kvindeudstillingen. Den udformning som den endelig fik blev fastlagt henadvejen, efter hvad jeg vil kalde ad hoc princippet, og jeg vil i et senere kapitel gøre rede for, hvordan man kan se dette i forhold til et på forhånd fastlagt formidlingsprogram.

Arbejdsforløb, opbygning og formidling udadtil.

Rent praktisk forløb arbejdet som en række fællesmøder - afholdt på museet ca. en gang om ugen samt en række individuelle møder blandt de smågrupper, som hurtigt blev etableret. Det viste sig nemlig hurtigt, at det er meget svært at arbejde hensigtsmæssigt med de konkrete opgaver i en gruppe på 17 mennesker. Tilhørsforholdet i de små grupper blev afgjort af den enkeltes egne specielle interesser og viden, og disse grupper var i meget høj grad af blandet sammensætning. Disse smågrupper - hvor den enkelte som oftest var medlem i adskillige, lavede i hvert enkelt tilfælde et skriftligt oplæg over deres problemstilling og dette oplæg blev derefter læst af samtlige udstillingsmedarbejdere og diskuteret på det efterfølgende fællesmøde. Ud fra indholdet i det enkelte oplæg debaterede man sig så i

fællesskab frem til, hvorvidt det skitserede oplæg kunne 'oversættes' til museumssprog, og om det i det hele taget passede ind i billede, som man efterhånden dannede sig af udstillingens endelige opstilling. Det er klart at med det princip udstillingen blev lavet efter medførte det adskillige revisioner af de forskellige oplæg for at etablere en sammenhæng.

Som jeg husker det, startede udstillingens mål som en formidling af kvinders konkrete verden og virkelighed i forskellige og forskelligartede kulturer verden over. Man lagde ud med en række cases efter devisen: Kvinde i Grønland, i Amazonas etc. En række traditionelle museumsopstillinger med opbygning af virkelighedstro omgivelser, redskaber etc. Det er interessant at bemærke, at disse opstillinger, som senere kom til at udgøre rum 1 (se tegningen), primært blev lavet enten af enkeltpersoner med tilknytning til museet eller evt. af en blandet gruppe. Samtidig med at der blev arbejdet med disse miljøopstillinger fremkom en række problemorienterede diskussioner. De problemer, som blev diskuteret, var i høj grad præget af de spørgsmål, som var opstået med og omkring den såkaldte kvindeantropologi. En af de problemstillinger, som vi især mente burde behandles, var den ændringssituation, som de fleste ikke-industrialiserede samfund undergår ved mødet med industrialiseringen og industriprodukter. Og det blev i denne sammenhæng naturligt at fokusere på, hvordan det påvirkede netop kvindens stilling og muligheder. Også indenfor denne problematik arbejdedes der med cases, og det var ikke nødvendigvis de samme samfund, som var repræsenteret i de førnævnte miljøopstillinger. De problemer, der blev behandlet i denne del af udstillingen, som siden blev til rum 2

(se tegningen), blev præsenteret som problemer, den enkelte kvinde kan blive konfronteret med i en ændringssituation: børnebegrænsning, prostitution, ændrede betingelser for brudepris, etc. Det var og er i det hele taget et trist kapitel af kvinders tilværelse, og da alt under denne ændringsrubrik faktisk var ændringer til det værre for de kvinder, der blev udsat for dem, følte vi det som en labyrint med adskillige faldgruber for disse kvinder. På grund af dette, og på grund af at det var problemer, som var meget svære at illustrere med genstande, og vel også fordi det rum der var tiltænkt denne del af udstillingen i særudstillingslokalerne har en mildest talt besynderlig form, blev vi enige om at lave en rigtig labyrint. Det vil sige at lave små adskilte afdelinger med enkeltproblemer, blindgyder etc. Heldigvis havde museet nogle specielle monter, som ville blive ledige, og disse var nødvendige, da en labyrint ville blive umulig at holde opsyn med på grund af de mange små rum. Der blev derfor udfra disse montres antal og antallet af emner tegnet en labyrint. Men de omtalte monter endte ca. 1 meter fra gulvet - de stod på høje ben - og det var derfor nødvendigt for os at visualisere, hvordan en 'halv' labyrint ville virke. Senere viste det sig at vi alligevel var nødt til at tegne labyrinten om, da disse monter skulle spændes sammen efter et ganske bestemt system, og det var der ingen, der havde vist. Men på det tidspunkt gjorde det ikke så meget, for da havde vi fået penge til en arkitekt, der kunne gøre det. Labyrinten var, som jeg husker det, temmelig problematisk at planlægge. Der skulle tages stilling til, om der skulle laves forhæng - de blev lavet af os selv, men ikke brugt ef-

ter formålet - og det var svært at finde genstande. Hvilke traditionelle genstande kunne man f.eks. finde på museet til at belyse børnebegrænsning i Indien etc. Der var også de ikke-udnyttede vægge i de små rum at atge hensyn til. I det hele taget var denne fase præget af mange ture til ambassader, billedarkiver, samt utallige opringninger og meget andet. Kravet om, at en given oplysning og problematik så vidt muligt skulle vises eller ledsages af en genstand, var uomtvisteligt og nok det, som vi ikke-museumsfolk havde sværest ved at bøje os under. I et museumstidskrift er betydningen af genstanden og budskabet blevet udtrykt således: "...only very simple messages can be successfully communicated in an exhibition, in addition to the infinitely sophisticated statements which are inherent in a real object". 1). Eller som det blev udtrykt af et gruppemedlem med museal tilknytning: en udstilling er genstande. Budskabet fremkommer ved sammenstillingen af genstande (design). En genstand er et vidnesbyrd, og en sammenstilling af vidnesbyrd kan være tankevækkende. Vil udstilleren kontrollere sit budskab, kan sammenstillingen udvides med ord. Ligger budskabet langt fra den virkelige genstand (vidnesbyrdet), bør genstanden fjernes og budskabet meddeles i skriftlig form (kataloget).

Denne indstilling, at genstanden der bliver vist, er det absolut vigtigste, er også noget, som vi genfinder f.eks i Etnografisk Samlings stationære opstillinger. I disse kan man endda, som jeg ser det, spore en vis ændring igennem tiden, men dog uden at grunddogmet har ændret sig væsentligt. De opstillinger, som er lavet under Birket-Smith, er præget af, at

der er et overvældende antal genstande og mindre end minimal tekst. Men mængden af genstande møtter øjet, og man mangler ikke teksten - forklaringerne kunne iøvrigt findes i de kataloger, som museet havde lavet til hver af disse opstillinger. I kontrast hertil står de nye opstillinger, som er præget af meget få genstande og mere tekst end tidligere - selv om den stadig er minimal. Disse opstillinger møtter hverken forstanden eller øjet, og det er en erfaring som jeg ikke er alene om. Den skitserede udvikling er en, der har fundet sted efter samme mønster på andre etnografiske museer f.eks. genfindes den på Britisk Museum. Det er min opfattelse, at der indenfor museumsverdenen er opstået en angst for at overkommunikere, men i dette forsøg på "ikke at overbebyrde" de besøgende opstår der efter min mening en forfladigelse af selve det budskab, som kan formidles.

På grund af denne opfattelse - man kunne fristes til at kalde den genstandsfiksering - medførte det at arbejdet med problematikker som lå uden for traditionel etnografi blev besværligt. Som labyrinten blev gennemarbejdet, opstod der derfor i mange af tilfældene en form for kompromis. Der blev vist genstande, hvis det kunne lade sig gøre - eventuelt nogle som havde mindre berøring med emnet, men som sagde noget om det samfund, som problematikken drejede sig om. Ved børnebegrænsning blev f.eks. brugt små statuer dels af kvinders arbejdsprocesser, dels af en gud og hans kone, som kan kaste onde øjne på gravide kvinder, samt af en familie med to velnærede børn. Kort sagt ting som kunne fange øjet, og dertil blev anvendt mange billeder samt en tekst, som var udførlig, men selvfølgelig

lig ikke alt for lang. I det hele taget var vi meget omhyggelige med at gøre teksterne så let læselige som muligt, fordi det var vores faste mål, at mennesker skulle kunne komme "lige ind fra gaden" og alligevel få noget ud af udstillingen. Men set i forhold til de traditionelle museumsudstillinger er der ikke tvivl om, at vores tekster var både længere og mere udførlige. Og det interessante er, at de besøgende, der var til udstillingen, ikke havde det mindste imod at bruge tid på at læse teksterne.

Hvad vi skulle bruge særudstillingslokalernes tredje rum til blev faktisk afgjort gennem arbejdet med de to andre. Det blev nemlig klart, at selv om kvinders tilværelse er forskelligartet i forskellige samfund, så er der mange og fælles berøringspunkter. Det blev derfor besluttet at rum 3 (se tegningen) skulle bruges til at understrege disse fælles betingelser for kvinder verden over. Det vil sige at rum 3 skulle forene både etnografiske oplysninger og oplysninger om vort eget samfund. De fællesvilkår, som vi behandlede, var bl.a. ægteskab, forventninger til bruden dagen efter, fødsel, børn etc. I det tredje rum blev også skabt en afdeling, hvor børn kunne lege - for vi mente, at dette ville være en forudsætning for at kvinder med mindre børn skulle have fuldt udbytte af udstillingen.

Set i tilbageblik var rum 3 nok det der var mest spændende at lave. Dels havde vi gennem det forudgående arbejde med de andre rum fået etableret en samarbejdsform, dels fordi denne sammenligning også greb ind i vores egen tilværelse. De andre opstillinger kunne laves tildels uden engagement, men i dette sidste rum var det vores eget samfund og dermed også de vilkår,

som vi selv var underlagt som kvinder, som skulle lægges frem. De besøgende, som jeg siden talte med, og de var alle kvinder, anførte ligeledes, at det var det sidste rum som påvirkede dem mest - her var der ingen mulighed for at "stå udenfor og se på".

I det sidste rum blev også opstillet en konklusion, som skulle virke sammenfattende, men personligt synes jeg ikke, at den virkede efter hensigten. Hvad dette skyldes, ved jeg ikke. Dels stod den dårligt, dels tror jeg, at de fleste var så påvirkede personligt af rum 3, at de ikke orkede at tage stilling.

Men selv om det at lave udstillingen tog næsten to år, var det ikke det eneste, som skulle gøres. For at gøre opmærksom på udstillingens eksistens skulle der laves en plakat, og der skulle laves en publikation, hvori vi kunne uddybe nogle af de problemstillinger, der blev taget op på udstillingen. For en udstilling kan kun, ligegyldig hvor lange dens tekster er, forklare dele af eller skitsere en helhed.

Vi havde mange gange diskuteret, hvordan plakaten skulle se ud og var egentlig mest stemt for et fotografi, da en medarbejder fra oplysningsafdelingen, som skulle lave plakaten for os, foreslog, at vi skulle finde en hel masse kvindeting og lave en plakat med dem. Dette medførte at to af os var magasinerne og de stationære opstillinger igennem, for at tage frem hvad vi kunne finde. På den tur lærte jeg mere om museets samlinger end nogensinde før og siden. Vi brugte derefter en dag sammen med museets fotograf. Vi kravlede rundt på gulvet og lagde de indsamlede genstande ud på et smukt stykke orange farvet stof. Siden blev denne menage af genstande som også indeholdt genstande som gruppens medlemmer havde bragt med, fra

fremmede kulturer såvel som fra vor egen, fotograferet og der blev lavet en tekst med udstillingens navn, åbningstider etc.

Ser man på de genstande, som vi indsamlede på museet, er der to ting som træder frem som betydningsfulde. Dels er genstande som har noget med kvinder at gøre groft underrepræsenterede. Dels kan de inddeles i kun to kategorier: husgeråd og smykker. Ud fra dette er der jo nok visse tanker man kan gøre sig, om det kvindebillede, som man har haft mulighed for at formidle på museet. Endvidere siger det også noget om, hvilken indsamlingspolitik man har ført ved genstandsindsamling, og hvem der har foretaget den. Men en refleksion herover må vente til en anden gang.

For at dette ego-trip ikke skal blive for langt vil jeg opsumere arbejdet omkring kvindeudstillingen som hårdt og langvarigt. Det var desuden også på det nærmeste brødløst. Der blev givet penge fra DANIDA, men med den klausul at de ikke måtte bruges til lønninger; da ej heller Nationalmuseet så sig i stand til at give en løn som stod i forhold til arbejdet, må det udførte arbejde betragtes som ren filantropi. Det mest underlige ved denne udstilling var måske nok, at efter den begyndte som vandreudstilling blev den helt museets "ejendom", hvorved skal forstås, at vi der kom udefra ikke mere blev hverken informeret eller spurgt til råds. Men bortset fra dette var det et spændende arbejde, og jeg tror ikke at udstillingen ville være blevet som den blev uden det givne samarbejde.

Planlægning set teoretisk indenfor museumsformidling.

Da kvindeudstillingen blev lavet med henblik på opstilling på museer og blev til i forbindelse med et sådant, falder den efter min mening ind under begrebet museumsformidling. En teoretisk indfaldsvinkel omkring museumsformidling er noget meget nyt indenfor museumsverdenen. Således er den artikel som jeg har anvendt til noget af det følgende fra 1976 og med i første nummer af et tidsskrift som beskæftiger sig med denne indfaldsvinkel.²⁾ Det er i denne sammenhæng væsentligt at bemærke, at denne form for museumsformidling i modsætning til den traditionelle stærkt understreger sit tilhørsforhold til anden undervisningspædagogik. Formidling går i denne nye teoretiske orientering ud på tre ting: at planlægge, samt at gennemføre og evaluere et formidlingsprodukt på en systematisk måde.

I denne forbindelse betyder

<u>planlægning:</u>	Mål og midler i forhold til projektet
	Målgruppe
	Formidlingsniveau
	Medie - medier
<u>evaluering:</u>	vurdering af indsamlede data med henblik
	på at konstatere om det tilsigtede mål er
	nået eller korrektion nødvendig.

(S.Gregersen, 15)

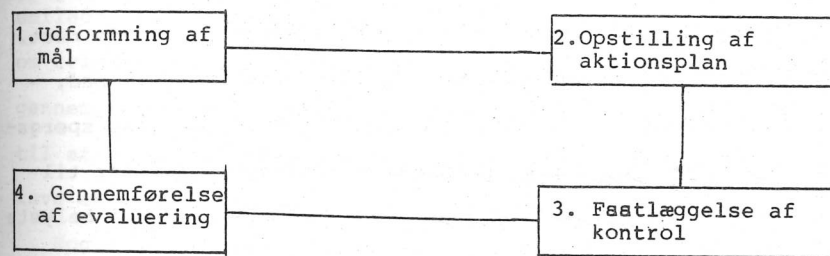
Som hovedpunkter i en formidlingsplanlægning gælder det altså om at fastlægge hvad, og for hvem man vil formidle samt sikre, at det materiale, som man ønsker at formidle med, dækker ens intentioner. Det er væsentligt at bemærke, at det, der her er tale om, er en forhåndsplanlægning af hele formidlingsforløbet med mindre korrektioner undervejs.

Der gøres især indenfor den nye museumsformidling opmærksom på, at man skal drage erfaringer og dermed også have kendskab til

hele det pædagogiske område med dertil hørende undervisnings- teknologi og teoretiske betragtninger om indlæring. Den pædago- gik, som vi lavede kvindeudstillingen på baggrund af, gik i store træk ud på at alle, primært voksne, skulle kunne forstå det viste. Vi fulgte devisen: Fortæl først det du vil sige, sig det dernæst og slut af med at forklare det du allerede har sagt. Det er klart at vi egentlig havde et povert grundlag. Måske ikke så meget i det som vi fik formidlet gennem udstillingen, men i det der lå udenfor. Der er ingen tvivl om, at vi med et bedre pædagogisk grundlag kunne have lavet f.eks undervisningsmate- riale, aftenskolemateriale etc.

Pædagogik er også vigtig fordi museumsformidling er en form for kommunikation, men karakteriseret ved, at den kun er én-vejs - fra formidleren til modtageren. Det er en proces, hvorved et formidlingsprodukt (oplevelse, viden, færdighed, holdning) overføres til en person og perciperes af denne. 3).

En model af en planlægningsproces og de enkelte fasers indbyrdes afhængighed kommer til at se således ud:

- 1: Formulering af formål og mål, det vil sige en målbeskrivelse.
- 2: Opstilling af aktionsplaner, det svarer til en beskrivelse af handlingsforløb, metoder og midler.
- 3: Fastlæggelse af kontrol. Det er en beskrivelse af, hvorledes de udførte planer kan kontrolleres.

- 4: Gennemførelse af evaluering, det vil sige sammenligning af de opnåede resultater med de tilsigtede mål. Evalueringen kan resultere i en korrektion af et eller flere af de tre foregående trin.

I det følgende vil jeg se nærmere på de fire trin, specielt i relation til planlægning og udførelse af kvindeudstillingen.

Trin 1: Indeholder blandt andet at man ved sin formålsbeskrivelse kan stille forventninger til så vel formidleren, formidlings- institutionen og til modtageren af formidlingen. Mens målet er det, som man ønsker at opnå med formidlingsproduktet i relation til modtageren af formidlingen. Målet skal være operationelt, d.v.s. iagttagbart, kontrollerbart og måleligt. (Det er her tydeligt at man har slægtskab med pædagogikken). Målbeskrivelsen er altså en slags programmerklæring.

Der er ingen tvivl om at det dybere mål med udstillingen som blandt andet blev afspejlet gennem dens opbygning, først opstod efterhånden. Vores udgangspunkt var, at vi vidste noget om kvinder i etnografisk sammenhæng, og mente at det kunne bidrage til en forståelse af kvinders stilling også i vor kulturelle sammenhæng. Jeg mener at det var udstillingens force at den udviklede sig efterhånden, for jeg tror at det er svært på forhånd at tilrettelægge et så stort forløb. Det giver også en vis frihed i en situation som vores, hvor man ikke kunne stille krav til institutionen.

Trin 2: Aktionsplanen bør indeholde en beskrivelse af medier, re- sumber som er nødvendige for at realisere planen. Personaleplan, økonomisk plan, materialeplan og en tidsplan. En sådan plan er naturligvis nødvendig, men kan ligeså godt erstattes af et godt bogholderi som sørger for, at de forskellige deltagere gør det,

som de har forpligtet sig til, og planlægning af denne art er nødvendig, hvis formidlingen skal blive effektiv.

Trin 3. Er det tilsigtede mål nået ? I det givne tilfælde er det tydeligt, at den kontrol, der blev udøvet, kun blev det indenfor formidlingsgruppen, altså en intern kontrol. Nemlig med hensyn til om der var sammenhæng og mening i de oplysninger, der blev formidlet. Dette blev gjort løbende på fællesmøder og jeg tror at en samvittighedsfuld planlægning altid vil medføre en sådan kontrol. Men hvordan kontrol kan/skal udføres er naturligvis i generelle henseender afhængigt af mediet og målgruppen. En lærebog er det meget lettere at anlægge eksterne kontrolkriterier for end en udstilling.

Trin 4. Kan være en vurdering af formidlingens effekt eller virkning på formidlingsmodtageren. Det er klart at fase 3 og 4 alt efter mediet kan hænge mere eller mindre sammen. Men hvis f.eks. den evaluering som har fundet sted under punkt 3 er mangelfuld, og formidlingsmediet er en udstilling med genstande, tekst og billeder, kan det nu være lidt svært.

Ved en udstilling er den eneste konkrete måde at lave en evaluering af den besøgendes indtryk og udbytte gennem iagttagelse og interviews. At undlade dette er helt klart en af de helt store fejl, som vi gjorde ved tilrettelæggelsen af udstillingen. Havde vi lavet en evaluering havde vi haft et billede af, hvordan de besøgende opfattede den som helhed i stedet for de enkeltudtalelser, som vi hver især fik. Vi kunne derved have nået at tage enkelte ting ud af den, som virkede i strid med hensigten og erstattet dem med andre af samme formidlingsgivende indhold.

Skal jeg lave en konklusion på det foregående, er den, at en planlægning er en god ting, og at planlægningsteori indenfor museumsverdenen er en virkelig fornyelse; dog må planlægningen ikke blive for rigid, for så vil den udvikling, der kan ske under tilrettelæggelsen af en udstilling, gå tabt.

Publikumsudtalelser.

Som førnævnt lavede vi ingen evaluering med hensyn til om vi havde nået vores mål, men gennem snak med besøgende på rundvisninger og gennem de udtalelser, som publikum kunne skrive ned, da udstillingen var i Odense (august-oktober 1978), kan man alligevel få et indtryk af de besøgendes reaktion på udstillingen.

Udstillingen blev besøgt af mange, både kvinder og mænd, - og det var tydeligt at mange besøgende kom flere gange. Også rundvisninger, foretaget af et eller flere af gruppens medlemmer, var benyttede, især af de store klasser (8.-10. og derover). Men det var kvinderne som udstillingen påvirkede mest. Det er også helt tydeligt, at de kvinder, som vi talte med, - vi havde nemlig en vagt som var meget ferm til at vise spørgsmålsstillerne hen til de af gruppens medlemmer, der var tilstede, - følte, at det der blev vist i de tre rum også belyste deres tilværelse og samfund.

Ser vi på publikumsudtalelserne fra Odense som en art ustruktureret, spontan response efter en gennemgang af udstillingen, er der flere ting som træder frem, ting som kunne være brugt til en indikation af, hvordan det formidlede var blevet modta-

get og opfattet. Det skal ikke være nogen hemmelighed, at man fra museumsside pure afviser betydningen af disse udtalelser. Hvis man foretager en kvalitativ opdeling af udtalelserne dannes følgende mønster. Mange af udtalelserne var positive tilkendegivelser om at udstillingen var god - med eller uden flere positive adjektiver. Der var selvfølgelig også negative udtalelser med mere eller mindre "friske" adjektiver tilføjet. I denne sammenhæng er de to slags kommentarer de mest uinteressante. Ud over det var der kommentarer, som viste at udstillingens budskab var gået tabt. "Når man ser hvor skrækkeligt u-landskvinden har det, skønner man på hvor godt kvinder har det her". Jeg tror, at det var manglende oplysninger ved indgangen til labyrinten, som førte til disse misforståelser; iøvrigt efterlyser flere udtalelser en guide, som selvfølgelig burde have været lavet. Men hos mange kvinder satte udstillingen skub i deres måde at se vores eget samfund på. "At man som 54-årig arbejderkone har meget tilfælles med u-landskvinder". "Opleves virkelig som én verden"- "Jeg gik her alene- græd, smilede, blev rasende oprørt - det er en udstilling for kvinder om kvinder - som alle mænd bør se". Dette sidste er også et gennemgående tema i udtalelserne, at mænd bør tvangsindlægges til at se udstillingen. Andre forslag går ud på at gruppen bør lave en udstilling om mænd !!!

Nogle udtalelser siger noget om teksterne: "Fremragende billeder, lidt for meget tekst, kræver tid, men den bør man tage". En udtalelse som jeg vil tage som en bekræftelse på, at man godt kan formidle længere tekster. En kritiker af udstillingen havde også en bemærkning om vanskeligheden ved at komme igen-

nem teksterne, - der stod for mange mennesker foran !

Mange udtalelser efterlyste en løsning til de problematikker som udstillingen beskæftigede sig med. "Den er god, men for forsigtig. Den burde i højere grad vise veje til kvinderne og mændene for at ændre deres situation".

Andre kommentarer gik i korthed ud på at den musik, der blev spillet i rum 1, var for høj og generende. Samt at der burdeannonceres noget mere med udstillingen. Begge oplysninger kunne have været anvendt. Nogle af kommentarerne er anonyme og andre en underskrevet med navn og alder. Der er ingen forskel på mænds og kvinders lyst til at udtale sig. Der er dog en markant ting: de fleste der har skrevet er især kvinder i 50'erne og unge i 20'erne. Samt 8.-10. klasser som har været på skoleudflugt.

Det er klart at en gennemgang af publikumsudtalelser ikke kan erstatte en planlagt evaluering, men den kan godt give en indikation af, at det er vigtigt at arbejde videre med en udstilling, også selv om arbejdet principielt er afsluttet.

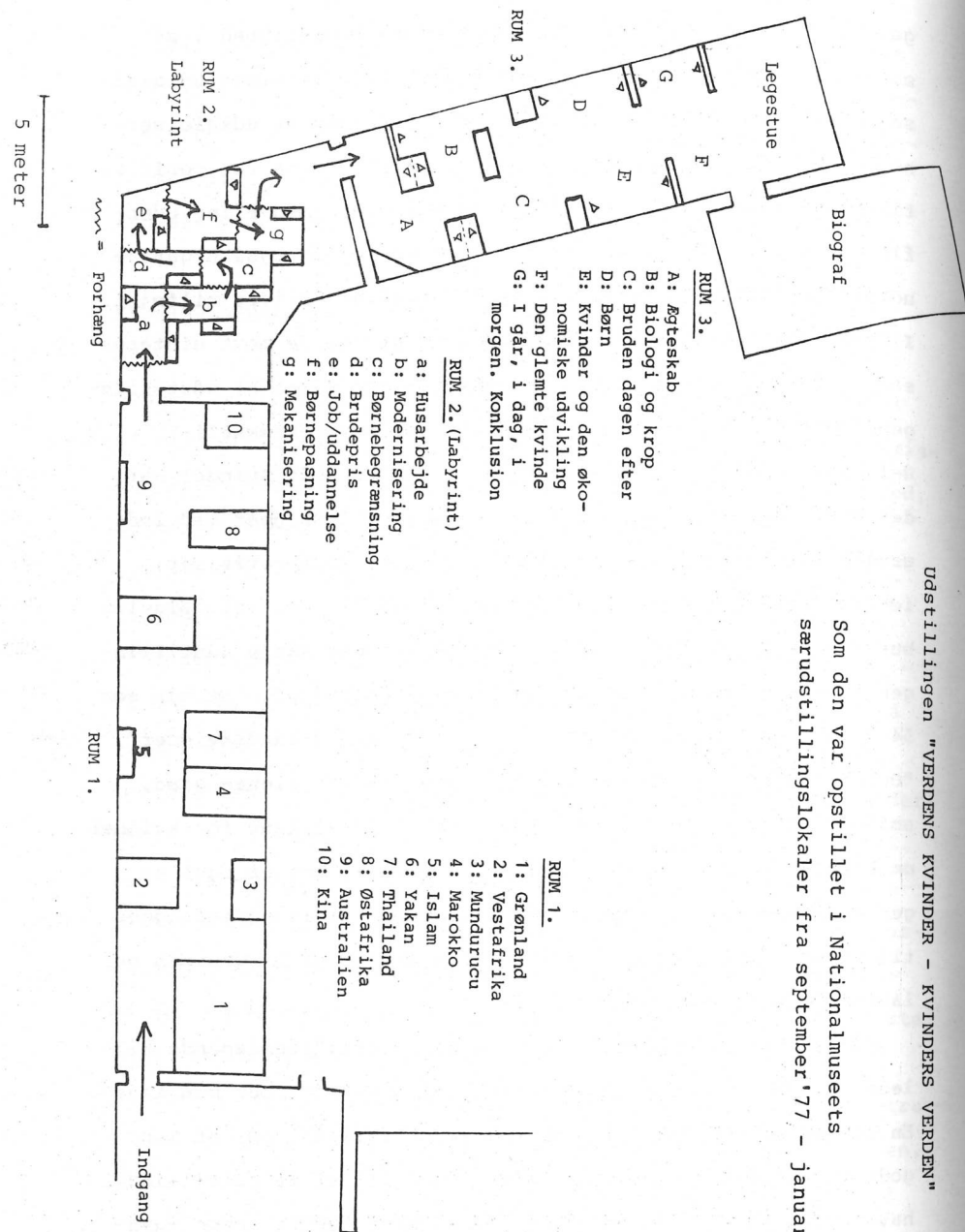
I bevidstheden om at denne artikel kun har afdækket en lille del af de diskussioner, som kunne være taget op angående udstillingen "Verdens kvinder - Kvinders Verden", vil jeg slutte med følgende udtalelse:

"Den er meget stor !"

(Underskrevet: 5.klasse)

Beth Elverdam.

Som den var opstillet i Nationalmuseets
særdstillingslokaler fra september '77 - januar '78.

Litteratur og noter.

- 1). "The Limits of Professional Design" - E.V. Gatacre
Museums Journal vol.76:3, dec. 1976.
- 2) Dansk Tidsskrift for Museumsformidling.
- 3) S. Gregersen: "Museumsformidling teori og planlægning"
Dansk Tidsskrift for Museumsformidling, no.1. 1976.